

תאריך עדכון: 27.11.14

שם המרצה: ד"ר אסתר אורליאן

שם הקורס: פתולוגיה והתערבות טיפולית בגיל הרך

מספר הקורס: 60-741-01

סוג הקורס: בחירה (מיועד למגמות הטיפוליות)

שנת לימודים: תשע"ה מסטר: א' היקף שעות: 2

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

- להכיר פתולוגיות אופייניות בינקות, בהקשר של מערכות סיווג רלוונטיות ומודלים של התפתחות
- להבחין בין גישות שונות להתערבות בינקות, ולהכיר מבחר מייצג של התערבויות המתנהלות בשטח
- לפתח חשיבה קלינית המתאימה לעבודה עם תינוקות ומשפחותיהם

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

1. הגדרת הפתולוגיה בגיל הרך, תוך כדי התייחסות לדו-כיוונית המאפיינת את השלב, ולתקינות, במטרה לבנות הקשר עבור הדיונים לגבי פתולוגיות שונות
2. דיון לגבי פתולוגיות שונות
3. דיון לגבי ההמשגה לגבי התערבות, גישות ומודלים

מהלך השיעורים:

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

שבועות 1-2

הקדמה לפתולוגיה בגיל הרך

הגדרת הפתולוגיה

מערכות סיווג רלוונטיות

תקינות לעומת פתולוגיה בשלבים שונים של התפתחות

תקינות ופתולוגיה בהתפתחות ההורות

קרן, מ. (2010). פסיכופתולוגיה של תקופת הינקות (מהלידה עד גיל שלוש). בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר, ש. טיאנו (עורך). תל-אביב: דיונון, 169-193.

טיאנו, ש. וקרן, מ. (2010). הריון ולידה. בפסיכיאטריה. טיאנו. 33-46.

קרן, מ., הופ, ד., וטיאנו, ס. (2013). זה לא יעבור עם הזמן? בריאות הנפש בשלוש השנים הראשונות לחיים. בן-שמן: מודן. 15-54 (פרק 1: לדבר את התינוק, פרק 2: חושבים אותי, יוצרים אותי, נעשים הוריי)

Rosenblum, K.L. (2004). Defining infant mental health: A developmental relational

perspective on assessment and diagnosis. In Treating Parent - Infant Relationship Problems: Strategies for Intervention. Sameroff, A.J., McDonough, S.C., & Rosenblum, K.L. (Eds). NY: Guilford .

***Stern, D.N. (2004). "The motherhood constellation: Therapeutic approaches to early relational problems." In Treating. Sameroff., 29-34.

שבוע 3

ניתוח ודיון בחומר מקלטת סקירה של מבחר פתולוגיות: הפרעות בוויסות

Zeanah, C.H. & Larrieu, J.A. (2000). Mother-blaming, relationship psychopathology, and infant mental health: A commentary on Ward, Lee, & Lipper (2000). Infant Mental Health Journal, 21, 443-447.

Greenspan, S.I. & Wieder, S. (1997). Regulatory Disorders. In J. Noshpitz (Ed.), Handbook of Child and Adolescent Psychiatry: Vol. 1. Infants and Preschoolers: Development and Syndromes. NY: Wiley, 508-520.

שבוע 4

הפרעות באכילה/האכלה הפרעות בשינה

Chatoor, I. (1997). Feeding Disorders of Infants and Toddlers. In Noshpitz, Handbook, 367-386.

***Daws, D. (1997). The perils of intimacy: Closeness and distance in feeding and weaning. Journal of Child Psychotherapy, 23, 179-199.

Fisher, J.O. & Birch, L. L. (2001). Early experience with food and eating: Implications for the development of eating disorders. In Thompson, J.K. & Smolak, L. (Eds.) Body Image, Eating Disorders, and Obesity in Youth: Assessment, Prevention, and Treatment. Washington, D.C.: APA, 23-39.

Anders, T., Goodlin-Jones, B., & Sadeh, A. (2000). Sleep Disorders. In C.H. Zeanah, Jr. (Ed.), Handbook of Infant Mental Health (2nd ed.). NY: Guilford, 326-338.

***From Daws, D. (1993). Through the Night: Helping Parents and Sleepless Infants. NY: Basic.

שבוע 5

הפרעות התפתחות רחבות היקף / הפרעות בהתייחסות ובתקשורת / ספקטרום ה ASD

אפטר, א. ואורי, א. (2010). הפרעות התפתחות רחבות היקף. בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר, ש. טיאנו (עורך). תל-אביב: דיונון, 195-205.

***קרן (2013). זה לא יעבור, 291-308 (פרק 13: אני מבין אתכם אחרת)

שבוע 6-7

**הפרעות על בסיס סביבתי:
תסמונת בתר-חבלתית (PTSD)
הפרעות בהתקשרות**

Ruttenberg, B.A. (1997). Traumatic Stress Disorder of Infancy and Childhood. In Noshpitz, Handbook, 520-536.

***Chazan, S. & Cohen, E. (2010). Adaptive and defensive strategies in post-traumatic play of young children exposed to violent attacks. Journal of Child Psychotherapy, 36, 133-151.

Zeanah, C.H., Jr. & Smyke, A.T. (2009). Attachment Disorders. In Zeanah, Handbook (3rd), 421-434.

שבועות 7-8

הפרעת חרדה

דכאון

דכאון באם אחרי לידה

Kaitz, M. & Maytal, H. (2005). Interactions between anxious mothers and their infants – an integration of theory and research findings. Infant Mental Health Journal, 26, 570-597.

Luby, J.L. (2009). Depression. In Zeanah, Handbook (3rd), 409-420.

***Blum, L. D. (2007). Psychodynamics of postpartum depression. Psychoanalytic Psychology, 24, 45-62

Nylen, K.J., Moran, T.E., Franklin, C.L., & O'Hara, M.W. (2006). Maternal Depression: A Review of Relevant Treatment Approaches for Mothers and Infants. Infant Mental Health Journal, 27, 327-343.

שבוע 9

הפרעות נוספות - עם שימת דגש על ההיבטים הרלוונטיים לגיל הרך

פיגור שכלי

הפרעות בתקשורת ושפה

Hodapp, R.M., Thornton-Wells, T.A. & Dykens, E.M. (2009) Intellectual Disabilities. In Zeanah, Handbook (3rd), 332-344.

Wetherby, A.M. & Prizant, B.M. (1997). Speech, Language, and Communication Disorders in Young Children. In Noshpitz, Handbook, 473-491.

Wright, C. & Northcatt, C. (2004). Schematic decision trees for DC: 0-3. Infant Mental Health Journal, 25, 171-174.

שבועות 9-10
הקדמה להתערבות בגיל הרך
כללים מנחים, מודל של התערבות

- ***Stern, D.N. (2004). The motherhood constellation: Therapeutic approaches to early relational problems. In Treating. Sameroff, 34-42.
- ***Lieberman, A., Padron, E., Van Horn, P., & Harris, W.W. (2005). Angels in the Nursery: The intergenerational transmission of benevolent parental influences. Infant Mental Health Journal, 26, 504-520.

שבועות 11-12
גישות שונות להתערבות

***קרן (2013). זה לא יעבור, 409-435 (פרק 17: הטיפול בי ובהורי).

- Lieberman, A.F. (2004). Child-parent psychotherapy: A relationship-based approach to the treatment of mental health disorders in infancy and early childhood. In Treating, Sameroff, 97- 122.
- McDonough, S.C. (2004). Interaction Guidance: Promoting and nurturing the caregiving relationship. In Treating, Sameroff, 79- 96.

שבועות 12-13
ניתוח ודין בחומר מקלטות ומהספרות
סיכום

קטעים נבחרים מתוך:

- ***Baradon, T. (2005). The Practice of Psychoanalytic Parent-Infant Psychotherapy: Claiming the Baby. NY: Routledge.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: השתתפות במגמה טיפולית

חובות / דרישות / מטלות:
הסטודנט אחראי לקרוא ולהשתתף בשיעורים. הציון ישקף את המבחן הסופי.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): ציון מספרי

ד. ביבליוגרפיה:
קריאה מומלצת:

קרן, מ., הופ, ד., וטיאנו, ס. (2013). זה לא יעבור עם הזמן? בריאות הנפש בשלוש השנים הראשונות לחיים. בן-שמן: מודן.

- Dowling, D. (2006). "The Capacity to Be Alone:' Rediscovering Winnicott and his Relevance to Parent-Infant Psychotherapy." In A Question of Technique, M. Lanyado & Horne, A. (Eds.). NY: Routledge.
- Emanuel, L. (2008). What Can the Matter Be? : Therapeutic Interventions with Parents, Infants, and Young Children. London: Karnac.
- Feldman, R., Keren, M., Gross-Rozval, O., & Tyano, S. (2004). Mother-child touch patterns in infant feeding disorders. Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 43, 1089-1097.
- Feldman, R. & Vengrober, A. (2011). Posttraumatic stress disorder in infants and young children exposed to war-related trauma. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 50, 645-658.
- Greenspan, S. & Weider, S. (2005). Infant and Early Childhood Mental Health: A Comprehensive, Developmental Approach to Assessment and Intervention. VA: American Psychiatric Association.
- Guedeney, A. (1997). From early withdrawal reaction to infant depression: A baby alone does exist. Infant Mental Health Journal, 18, 339-349.
- Innovations in Parent-Infant Psychotherapy. (2007). M.E. Pozzi-Monzi, (Ed.). London: Karnac.
- Infant-Parent Research and Intervention. (2005). Collection of Papers in Psychoanalytic Study of the Child, 60.
- Morrell, J. & Steele, H. (2003). The role of attachment security, temperament, maternal perception, and care-giving behavior in persistent infant sleeping problems. Infant Mental Health Journal, 24, 447-468.
- Slade, A. & Cohen, L.J. (1996). The process of parenting and the remembrance of things past. Infant Mental Health Journal, 17, 217-238.

: פּרִי יוֹד

- American Psychiatric Association Press (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.). Washington, DC: Author.
- Handbook of Child and Adolescent Psychiatry: Vol.1. Infants and Preschoolers: Development and Syndromes. (1997). J. Noshpitz (Ed.). NY: Wiley.
- Handbook of Infant Mental Health (3rd ed.). (2009). C.H. Zeanah, Jr. (Ed.). NY: Guilford.
- Handbook of Infant Mental Health (2nd ed.). (2000). C.H. Zeanah, Jr. (Ed.). NY: Guilford.
- PDM Task Force. (2006). Psychodynamic Diagnostic Manual. Silver Spring, MD: Alliance of Psychoanalytic Organizations.

WAIMH Handbook of Infant Mental Health (Vols. 1-4). (2000). Osofsky, J.D. & H. E. Fitzgerald (Eds.) NY: Wiley.

Zero to Three National Center for Clinical Infant Programs (2005). Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood: DC: 0-3R. Arlington, VA: Author.

Zero to Three National Center for Clinical Infant Programs (1994). Diagnostic Classification: 0-3; Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood. Arlington, VA: Author.